
УДК 371.3+004.032.6+791.43

**Методика використання
мультимедійних засобів навчання
під час вивчення кінодраматургії у старшій школі**

Анжела Буднік,

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри загальних дисциплін та мовної підготовки іноземних громадян

Ірина Хижняк,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української та зарубіжної літератур

Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

У статті описано доцільність використання мультимедійних технологій. Особливу увагу приділено класифікації і особливостям використання мультимедійних матеріалів. Обґрунтовано, що ця форма презентації інформації якнайкраще підходить для фізіологічних характеристик сприймання дітей старшого шкільного віку.

Ключові слова: *інформаційні технології, мультимедійна презентація, українська література.*

Сучасні суспільні, соціально-економічні та інформаційно-технічні зміни висувають нові вимоги до підготовки вчителя нової генерації, що потребує створення й застосування нових освітніх систем, зміни освітнього процесу, форм, методів та засобів навчання. Виникає необхідність у створенні сучасної моделі підготовки майбутнього педагога. В існуючій моделі є суперечність між рівнем підготовки та сучасними вимогами до фахівця. Таким чином, оновлення змісту навчання є нагальною проблемою, що потребує нової схеми підготовки вчителя, здатного працювати в динамічних умовах сучасних мультимедійних засобів та активно їх використовувати у своїй професійній діяльності.

На сучасному етапі інформатизації суспільства все більшого поширення в різноманітних сферах життя набувають мультимедійні (інформаційні) засоби, вони виступають як один із інструментів пізнання. Мультимедійні засоби навчання у сфері освіти вже давно є елементом повсякденної реальності для багатьох освітніх закладів країни. А отже актуальність теми зумовлена тим, що застосування мультимедійних засобів дає можливість інтенсифікувати навчальний процес, реалізовувати ідеї розвиваючого навчання. Можливості мультимедії як інструменту людської діяльності і принципово нового засобу навчання, привели до появи нових методів і організаційних форм навчання.

Уміння використовувати комп'ютер для вирішення професійних і навчальних задач стає обов'язковим компонентом підготовки будь-якого фахівця, зокрема вчителя української літератури. У сучасному світі перед системами освіти будь-якого рівня стоїть завдання підготовки фахівців до використання мультимедійних засобів у майбутній професійній діяльності. Це стосується і вищих навчальних закладів, що готують майбутніх педагогів.

Мета роботи полягає у визначенні педагогічних умов ефективного впровадження мультимедії у навчальному процесі при викладанні української літератури. *Об'єктом роботи* є мультимедійні засоби навчання, що застосовуються у навчальному процесі, зокрема при викладанні кінодраматургії у старшій школі. Відповідно до мети окреслено такі *завдання*: визначити місце мультимедійних засобів у системі педагогічних технологій; перевірити рівень готовності учнів та вчителів до впровадження мультимедії під час вивчення кінодраматургії; визначити педагогічні умови ефективного впровадження мультимедійних засобів у процес вивчення української літератури у старшій школі.

Під терміном "мультимедія" розуміють комплексну презентацію інформації у текстовому, відео-, аудіо, графічному, мультиплікаційному та інших видах. Багатофункціональні системи і технічні засоби, здатні презентувати мультимедійний матеріал у повному обсязі, належать до категорії мультимедійних засобів. Новітні розробки в галузі інформаційних технологій змінюють спосіб їх застосування при вивченні різних дисциплін. У Концепції інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл зазначено, що інформатизація навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи передбачає, у першу чергу,

широке використання в процесі вивчення шкільних навчальних дисциплін мультимедійно-орієнтованих засобів навчання на базі сучасних комп'ютерів і телекомунікаційних мереж.

Застосування мультимедійних засобів змінює функції викладача щодо організації навчального процесу, активізації класу, налагодження робочих місць, проведення інструктажу, індивідуального підходу до учнів, підготовки до використання мультимедії. Мультимедійні засоби урізноманітнюють навчальний процес, тому що часто учні є пасивними слухачами, які "споживають" знання. Використання мультимедійних засобів дозволяє учням співпрацювати з носієм інформації, здійснювати вибір інформації, темп подання, компонувати матеріал та бути активним учасником процесу навчання. Використання мультимедійних засобів дає можливість організувати неперервне і ґрунтовне засвоєння навчального матеріалу [1]. Проте основним недоліком використання мультимедійних засобів є зменшення безпосереднього спілкування учня з вчителем та з колективом, значні матеріальні затрати на комп'ютеризацію навчальних закладів, особливо гостро ця проблема постає у школах сільської місцевості. У таких навчальних закладах комп'ютери не завжди відповідають сучасним вимогам, а подекуди зовсім відсутні. Але згідно з Концепцією програми інформатизації загальноосвітніх закладів, комп'ютеризації сільських шкіл мультимедійні засоби навчання є одним із пріоритетних напрямів та головною метою документу, що значно покращить підготовку підростаючого покоління до повноцінної плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві, підвищить якість, доступність та ефективність освіти [4].

Головним для майбутнього фахівця в сучасному інформаційному середовищі є подальше використання мультимедійних засобів як методів та інструментів майбутньої педагогічної діяльності для розв'язання завдань предметної галузі. З появою комунікаційних та інформаційних технологій потрібно критично переглянути стан і перспективу розвитку системи освіти. Вирішення цього завдання можливе за умови впровадження у навчальний процес інноваційних психолого-педагогічних технологій навчання, сутність яких полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему викладання. Реалізація інноваційних методик передбачає комплексне використання сучасних технічних засобів навчання, аудіо та відеоматеріалів, комп'ютерної техніки. Трансформація освіти передбачає розвиток творчої людини, здатної не тільки до трансляції знань, але і до створення світових зразків культури і духовності.

Характеризуючи дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій, передусім слід звернути увагу на те, що структурована інформація, що подається, прискорює процеси сприйняття й, як наслідок, полегшує засвоєння навчального матеріалу. Доцільність впровадження мультимедійних засобів у процес навчання зумовлюється тим, що вони є ефективним засобом закріплення засвоєного матеріалу й тим самим сприяють економії навчального часу. Академік В. М. Глушков писав, що "навіть в майбутньому електрообчислювальні машини не зможуть повністю замінити вчителя". Що стосується часткової комп'юте-

ризації навчального процесу, то ця можливість внаслідок наявності великої наукової, матеріально-технічної, а також морально-психологічної бази не потребує корінної перебудови умов, що склалися, а отже стала реальною і конкретною. Зазначимо, що впровадження комп'ютерів у навчання стало необхідністю, оскільки метою його є не оголошувати відому і однако-ву для всіх схему знань, а розвивати різноманітність, своєрідність, індивідуальну неповторність особистості.

Навчання за допомогою комп'ютерів — це принципово новий тип навчального процесу, що вимагає нових форм і методів діяльності. Використання комп'ютерів змінює функції викладача: він повинен заздалегідь визначити шляхи та розробити алгоритми оптимального керівництва всім навчальним процесом й окремим заняттям у тому числі. Істотною дидактичною особливістю навчання за допомогою комп'ютерів є встановлення безпосередніх діалогів між учнем і машиною або діалогічного трикутника — учень — комп'ютер — викладач. Такі діалоги допомагають розібратися у всіх труднощах, що виникають у процесі вивчення предмета при самостійному розв'язанні завдань, а викладачеві — спостерігати та контролювати якісний стан навчання. Важливість дотримання психолого-педагогічних вимог до діалогу учня з комп'ютером зумовлена тим, що в цьому діалозі моделюється педагогічне спілкування, при якому, як підкреслював О. О. Леонтьєв, повинні створюватися найкращі умови для розвитку мотивації учня і творчого характеру навчальної діяльності, для формування особистості учня, має забезпечуватися сприятливий емоційний клімат навчання.

Запровадження у навчальний процес сучасних інформаційних, зокрема комп'ютерно-орієнтованих і телекомунікаційних технологій, надає широкі можливості для подальшої диференціації загального та професійного навчання, всебічної реалізації творчих, пошукових, особистісно орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності й відповідності запитам практики.

Потреби сучасного життя зумовлюють пошуки нових форм організації навчально-виховного процесу, зокрема — занять із української літератури. Використання комп'ютерних засобів та Інтернету є одним із інноваційних засобів вивчення літератури, який дозволяє стимулювати інтерес учнів до художніх творів і вивільнити чимало часу для творчої співпраці вчителя та учня. Звичайно, варто пам'ятати, що постійними компонентами у процесі літературної освіти школярів залишається літературний текст як естетичне явище та діалог, організований учителем: художній текст — читач, читач — автор, художній текст — автор — читач.

Упровадження сучасних інформаційних технологій на уроках української літератури стає однією з актуальних проблем методики викладання предмета. У зв'язку з цим надзвичайно вагомою є проблема підготовки педагогів-словесників до роботи у такому режимі. Деякі вчителі-словесники вважають, що використання комп'ютерів — справа лише вчителя інформатики. Проте практична діяльність кращих учителів української літератури переконує в тому, що сьогодні і вчитель-словесник зобов'язаний вміти користуватися

сучасними засобами навчання, насамперед для того, щоб забезпечити одне з найголовніших прав дитини — право на якісну освіту. Оснащення навчального кабінету комп'ютерною технікою і доцільне використання її на уроці літератури стає обов'язковим атрибутом сучасної школи. Все більшого розповсюдження набувають мультимедійні лекції та уроки-захисти проєктів, зокрема під час вивчення творчості корифея української кінодраматургії О. Довженка. Наприклад, **мультимедійна лекція "Життя і творчість Олександра Довженка" матиме таку структуру:** першим кадром представлені цілі уроку, після ознайомлення з якими учні переглядають другий кадр — "Ілюстративний підручник", де вміщено біографію і творчий шлях письменника, матеріали про його добу, історичний період, становлення особистості митця, його внутрішнього світу, характеру; наступним кадром є "Одеський період життя О. Довженка", де розкривається його діяльність як кінорежисера та кінодраматурга, далі кадр з таблицею "Кінодраматургія як літературний рід та її жанри". Як підсумок уроку пропонується учням дати відповідь на низку узагальнюючих тестових запитань. Наступний кадр — диференційоване домашнє завдання: прочитати "Україна в огні"; двом-трьом кращим учням дається індивідуальне випереджальне завдання підготувати презентацію "Історія створення та екранізації твору "Україна в огні", "Жанрова своєрідність кіноповісті "Україна в огні" О. Довженка".

Серед головних дидактичних функцій, що мають бути реалізовані за допомогою мультимедійних засобів у процесі вивчення української літератури, методисти визначають такі: пізнавальна (використовуючи комп'ютерні засоби та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію, як ту, що зберігається на жорсткому диску власної комп'ютерної бази, так і розміщену на дисках CD-ROM чи відповідних сторінках Інтернету, популярними серед молоді є мультимедійні програми, мультимедійні енциклопедії та ін.); розвивальна (під час використання ІКТ навчання надається можливість враховувати типологічні вікові та індивідуальні здібності учнів, виявляти і розвивати потенційні можливості, особисті потреби школярів, водночас коригувати недоліки у розвитку їхніх навичок та умінь. Робота з різноманітними комп'ютерними програмами, крім активізації літературних можливостей особистості, сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічне мислення, пам'ять, уява); дослідницька (на основі широкого спектру інформації, презентованої завдяки комп'ютерним засобам, сучасні учні готують різноманітні роботи самостійного, дослідницького характеру за окремими темами. У школярів з'являється можливість взяти участь у роботі літературних пошукових груп, Інтернет-конкурсах; виконувати творчі роботи різних видів, створювати власні творчі проєкти, розробляти доповіді, реферати, учнівські презентації, публікації, web-сайти; дослідити певні проблемні питання, представляти своє дослідження на різноманітних Інтернет-олімпіадах, -проєктах, -конференціях, -форумах); комунікативна (під час обміну інформацією між учнями створюється певна віртуальна єдність, у всіх є реальна можливість увійти на сайти популярних сучасних митців; вони мають можливість зіставити різні погляди,

давати їм оцінку, формувати свої позиції).

Відомо, що найефективніший вплив на людину здійснює та інформація, яка одночасно впливає на кілька органів чуття, і запам'ятовується вона тим краще і міцніше, чим більше каналів сприймання було активізовано. Тому очевидно є роль, яку ми відводимо мультимедійним засобам навчання, що виникли з появою потужних багатофункціональних комп'ютерів, якісних навчальних програм, розвинених комп'ютерних систем навчання. Я. А. Каменський зазначав: "... Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу і сприймаються кількома... усе, що тільки можна, давати для сприймання чуттям, а саме: видиме — для сприймання зором, чутне — слухом, запахи — нюхом, доступне дотикові — через дотик..." [3].

На сучасному етапі розвитку освіти мультимедія дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). Кожен із застосовуваних інформаційних компонентів має власні виражальні засоби та дидактичні можливості, що спрямовані на забезпечення оптимізації процесу навчання на заняттях української літератури. Саме тому мультимедійні програми як своєрідний засіб навчання можуть забезпечити принципово нову якість: обмін інформацією між учнем і технічною системою відбувається у діалоговій формі, за нерегламентованим сценарієм, який кожного разу будується учнем по-новому, за його розсудом, а сама комп'ютерна технологія навчання органічно вписується в класичну систему, розвиває і раціоналізує її, забезпечуючи нові можливості щодо організації паралельного навчання і контролю знань, надає реальну можливість практично впровадження індивідуалізованого навчання.

Арсенал дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання можна стисло визначити так: урізноманітнення форм подання інформації; урізноманітнення типів навчальних завдань; створення навчальних середовищ, які забезпечують занурення учня в уявний світ, у певні соціальні й виробничі ситуації; забезпечення негайного зворотного зв'язку, широкі можливості діалогізації навчального процесу; широка індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення поля самостійності; широке застосування ігрових прийомів; широкі можливості відтворення фрагментів навчальної діяльності (предметно-змістового, предметно-операційного і рефлексивного); активізація навчальної роботи учнів, посилення їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомоги тощо); посилення мотивації навчання.

Використання мультимедійних програм може відбуватися у різних видах навчальної діяльності учнів, зокрема:

I. Комп'ютерні програми під час подання нового матеріалу, його повторення, узагальнення та систематизації (використання засобів мультимедія з метою повторення, узагальнення та систематизації знань не тільки допомагає створити конкретне, наочно-образне уявлення про предмет, явище чи подію, які вивчаються, але й доповнити відоме новими даними, а отже відбу-

вається не лише процес пізнання, відтворення та уточнення вже відомого, але й поглиблення знань). Так, під час вивчення кінодраматургії, зокрема творчості О. Довженка, заздалегідь використовуються підготовлені тести щодо перевірки знань тексту із повністю сконструйованою відповіддю. Також доречним є використання таблиці "Жанрова своєрідність кіноповісті", яка може бути як повністю заповненою, так і може заповнюватися самими учнями під час повторення вивченого. Для перевірки знань учнів демонструються уривки з кінофільмів О. Довженка без позначення назв творів чи імен героїв. Учні називають твори та героїв і перевіряють себе, коли на слайді з'являються правильні відповіді.

II. Мультимедійні програми як засіб впровадження самостійної роботи учнів (мультимедійні програми здебільшого розраховані на самостійне активне сприймання та засвоєння учнями знань. Доцільність проведення самостійної роботи за змістом мультимедійних засобів навчання полягає в тому, що вони допомагають учителю поставити проблему, активізувати сприйняття, забезпечити міцне засвоєння знань, сприяють виробленню умінь і навичок самостійного оволодіння знаннями; дидактична цінність полягає саме в тому, що учні сприймають не готові знання, а виконують пошукову роботу). Наприклад, навчальна дискусія на тему "Чи можна назвати повість О. Довженка "Зачарована Десна" автобіографічною?", для проведення якої учні спочатку ознайомлюються з певними літературно-критичними статтями, переглядають уривки з кінофільмів, знятих за сценаріями письменника, аудіозаписи його інтерв'ю тощо. Ця інформація має бути вже сформована вчителем в окремому файлі типу "Ілюстративний підручник", або запропоновано учням самостійно відшукати матеріал в Інтернеті. Завдання для груп: підготувати презентацію "Життєвий і творчий шлях О. Довженка", "Історія створення та екранізації кіноповісті О. Довженка "Зачарована Десна", "Жанр кіноповісті та кіносценарію у творчості письменника" тощо.

III. Мультимедійна інформація як інструктивний та ілюстративний матеріал (розрізняють ілюстрації, що лише відтворюють та конкретизують навчальний матеріал; ілюстрації, що доповнюють навчальний матеріал або подають його в новому висвітленні, що є найпридатнішим для розвитку пізнавальної активності школярів у процесі вивчення української літератури). Наприклад, розповідь про творчу діяльність О. Довженка проілюстровано мультимедійною презентацією фрагментів із фільмів, фотографіями першодруків та фотокартками чи відеофрагментами за участю самого письменника. Також проводиться підбиття підсумків уроку, відтворення учнями основних понять уроку з демонстрацією слайдів з текстовими фрагментами. Перед проведенням самостійної роботи інструктаж учителя дублюється мультимедійною презентацією чи слайд-шоу, певні теоретичні поняття чи алгоритм дії відтворюється на мультимедійній дошці.

IV. Мультимедія у поєднанні з іншими засобами навчання. Розповідь учителя про життєвий і творчий шлях О. Довженка супроводжується мультимедійною презентацією (де вміщено фото письменника, картини та пейзажні замальовки тощо) а також аудіозаписом

музичного супроводу. Як варіант можливе використання кадрів з німих фільмів О. Довженка ("Ягідка-коханья", "Сумка дипкур'єра", "Звенигора", "Земля"), що презентуються з паралельним музичним супроводом та коментарем вчителя чи відповідями (доповідями) учнів.

Основною особливістю методики використання як окремих мультимедійних засобів, так і їхніх поєднань у певній комплексній системі, полягає в тому, щоб забезпечити відповідність між специфічними особливостями викладу навчального матеріалу і основними психолого-педагогічними закономірностями процесу навчання, особливостями та умовами засвоєння учнями знань. Вважаємо, що необхідне раціональне чергування на уроці засобів навчання, певне обмеження їх обсягу та тривалості демонстрування (не тільки з гігієнічних обмежень). Добираючи засоби навчання, треба чітко з'ясувати можливості їх застосування в певній системі, визначити їхні дидактичні функції на уроках, а також необхідний та достатній (оптимальний) обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту уроків, можливі форми поєднання зі словом учителя.

Результативність поєднання засобів навчання залежить від того, наскільки воно відповідає структурі уроку і змісту навчального матеріалу, наскільки вчитель урахував специфіку класу (загальний рівень розвитку учнів, їх підготовку з теми, вміння працювати з мультимедійною інформацією тощо). Для правильного визначення функцій поєднання мультимедійних та інших засобів навчання педагог має вирішувати питання: Яке поєднання засобів навчання під час вивчення навчальної теми є найдоцільнішим? Які дидактичні функції кожного із засобів навчання потрібно реалізувати під час поєднання? Яке місце займають мультимедійні та інші засоби у процесі вивчення всієї теми? На якому етапі уроку використання мультимедійної програми є найбільш доцільним?

Зауважимо, що сьогодні найзручнішим технічним засобом навчання, який надає змогу проводити цікаві заняття, є комп'ютер. З його допомогою можливе збереження та відтворення ілюстративних аудіо- та відеоматеріалів і використання навчаючих програм, тестів тощо. На нашу думку, найбільш зручним засобом у практичній діяльності є програмний засіб Microsoft Power Point, що входить до складу пакету Microsoft Office. Специфікація цієї програмної оболонки — створення мультимедійних презентацій. Використання програми Power Point не потребує значної підготовки для оволодіння нею, а також не займає багато часу для розробки заняття. При цьому вона дозволяє використовувати інформацію в будь-якій формі представлення — текст, таблиці, діаграми, слайди, відео- та аудіо-фрагменти і таке інше. При цьому викладач має змогу проявити свою творчість і компоувати матеріал на свій розсуд. Презентація являє собою послідовність змінюючих один одного слайдів — електронних сторінок. Показ слайдів викладачем може бути здійснений на екрані монітора комп'ютера чи на великому екрані за допомогою спеціального пристрою — мультимедійного проектора. Учні бачать чергування зображень, на кожному з яких можуть бути текст, фотографії, малюнки, діаграми, історичні карти, відео-фрагменти, і все це може супроводжуватися звуковим оформленням. Частіше за все презентація

супроводжується коментарями викладача.

При здійсненні показу об'єкти можуть відразу відображатися на слайдах, а можуть з'являтися на них поступово, в певний час, визначений викладачем для підсилення наочності навчального матеріалу та акцентування на особливо важливих моментах його змісту. За потреби викладач може порушити визначену заздалегідь послідовність демонстрації слайдів і перейти до будь-якого з них в довільному порядку. В літературі не існує загально визнаної класифікації презентацій за типом змісту та оформленням. Частіше за все їх класифікують за ступенем оживлення різними ефектами. Мультимедійні презентації, що використовуються під час занять, доречно класифікувати як навчальні, серед яких виокремимо: лекційні; проект, дослідження (учнівська робота); тест, а за способом подання слайдів: для супроводу лекції; слайд-шоу — без супроводу викладача або із записаним голосом останнього; комбінована — з усним супроводом, із записаним голосом, частиною якої може бути слайд-шоу.

Переваги мультимедійних презентацій:

— презентації дають змогу вчителю зацікавити учнівську аудиторію предметом — уроки стають більш емоційними;

— презентації можуть створюватися не тільки для показу на великому екрані для всього класу, але також можуть використовуватися для індивідуального перегляду на комп'ютері;

— мультимедійні презентації можуть використовуватися як для занять з безпосередньою участю вчителя, так і без його участі (наприклад, під час виконання необхідного обсягу самостійної роботи, передбаченої навчальною програмою дисципліни);

— маневреність при доборі потрібної послідовності відображення навчальної інформації.

Враховуючи викладене, вважаємо за потрібне запропонувати таку класифікацію уроків з літератури у старшій школі із використанням мультимедії:

— урок-презентація;

— урок-розробка інтерактивного плаката або колажу;

— урок захисту проектів;

— урок-коментар аудіокнижки;

— урок-екранізація роману;

— урок-створення скрапбуку персонажа або письменника;

— урок-дискусія у режимі Інтернет-конференції;

— урок-створення Wiki-газети.99

Крім того, мультимедійні презентації легко тиражуються та розповсюджуються. Створені на інших носіях схеми, таблиці, слайди, відеокліпи, звукові фрагменти легко зберігаються в електронному вигляді за допомогою презентацій. Разом із суттєвими перевагами використання в процесі навчання мультимедійних презентацій є певні обмеження їх застосування. Перш за все для їх повноцінного впровадження потрібен постійний доступ до комп'ютерів. Сьогодні ж більшість навчальних закладів України не мають змоги забезпечити кожного викладача сучасним комп'ютером, не кажучи вже про коштовну мультимедійну апаратуру (проектор, інтерактивну дошку тощо).

Незважаючи на це, досвід використання програмного продукту Power Point показав його надзвичайно

високу ефективність, яка була цілком передбачена, адже процес викладання — це і є презентація навчального матеріалу. Використання різноманітних можливостей, які надає програмний продукт Power Point для викладачів, відкриває безмежні простори педагогічної творчості, а учні із зацікавленням набувають нових знань та більш ефективно засвоюють попередній матеріал і надалі показують високі результати.

На жаль, сьогодні процес використання мультимедійних засобів у процесі вивчення української літератури має стихійний характер, що часто призводить до необґрунтованої захопленості медіазасобами. І якщо гуманітарним знанням, набутим лише через читання, бракує образної конкретності та яскравої наочності, то знання, одержані переважно за допомогою мультимедійних засобів, відзначаються невпорядкованістю, надлишковою, часто неперевіреною інформацією, що, в свою чергу, стає перешкодою на уроці для справжнього діалогу тексту і читача, ускладнює вихід учнів на понятійний, дискурсивний рівень засвоєння навчального матеріалу.

Мультимедійні засоби на уроці літератури повинні мати чітку мету, логічну структуру, продумані внутрішні зв'язки. Тобто йдеться про те, що настав час залучити до створення потрібного мультимедійного забезпечення, крім учених, учителів та методистів, ще і програмістів. Інформація, подана за допомогою комп'ютера, має бути достовірною, доступною для сприйняття учнів певного шкільного віку, повною та, безперечно, цікавою. Тільки тоді мультимедія на уроці літератури виконуватимуть головну свою функцію — сприяти зацікавленню учнів навчальним матеріалом, а учителю допомагати впливати на розвиток інтересу школярів до читання художніх творів.

Сучасний учитель літератури мусить уміти користуватися комп'ютером та розумно використовувати його на уроках. Призначення медіа-засобів на уроці літератури — замінити застарілі та примітивні дидактичні засоби, полегшити працю вчителя, показати "незавершену завершеність" літературного твору, але в жодному разі — не замінити його.

Застосування медіа-засобів на уроці літератури — це тільки додатковий потужний дидактичний засіб, який має спрямовувати учнів на зацікавлення художнім твором, його прочитання та перекладування під час аналітичної роботи над текстом, що врешті сприятиме створенню власної аргументованої оцінки мистецького явища.

Звичайно, було б методологічно неправильно наполягати сьогодні на думці, що книжка і читання, як колись, залишаються єдиним засобом одержання інформації і єдиним шляхом самопізнання особистості. Але так само хибно було б вважати, що захоплення медіа-

засобами розв'яже всі проблеми. Велика кількість наочного матеріалу не полегшує завдання вивчення літератури, а ускладнює його. Розмаїття ілюстративного матеріалу, іноді низької якості і чіткості, порушення принципу доцільності наочності на уроці, що, на жаль, сьогодні можна спостерігати, призводить до фрагментарності сприйняття учнями найголовнішого об'єкта на уроці літератури — художнього тексту, не дає можливості відчувати насолоду від спілкування з мистецтвом слова.

Існує думка, що використання медіа-засобів на уроці літератури може допомогти залучити сучасних учнів до читання. Тут діє методичний прийом перенесення інтересу з одного предмета на інший. Мультимедійні засоби можуть безпосередньо впливати на сучасний літературний процес [2].

Отже, розвиток мультимедійної техніки не тільки якісно змінює життя суспільства, але й впливає на культуру, залучає людство до накопичення культурного багатства. Інформатизація суспільства стимулює якісні зміни в соціально-політичних й економічних процесах. Нові інформаційні технології орієнтують людину на саморозвиток та самонавчання. Упровадження сучасних інформаційних технологій на заняттях української літератури стає однією з актуальних проблем методики викладання предмета. Мультимедійні засоби на уроці літератури повинні мати чітку мету, логічну структуру, продумані внутрішні зв'язки. Інформація, подана за допомогою комп'ютера, має бути достовірною, доступною для сприйняття учнів певного шкільного віку, повною та, безперечно, цікавою.

Застосування медіа-засобів на уроці літератури — це тільки додатковий потужний дидактичний засіб, який має спрямовувати учнів на зацікавлення художнім твором, його прочитання та перекладування під час аналітичної роботи над текстом, що врешті сприятиме створенню власної аргументованої оцінки мистецького явища.

Література

1. Гевал П. А. Загальні принципи використання комп'ютера на уроках різних типів / П. А. Гевал // Комп'ютер в школі та сім'ї — 2000. — №3. — С.33—34.
2. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема / О. Ісаєва // Всесвітня літ-ра в середніх навчальних закладах України — 2009. — №5. — С. 2—5.
3. Коменський Я. А. Велика дидактика / Вибр. пед. твори — К., 1940. — Т.1.
4. Концепція інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл: Затверджено колегією Міністерства освіти і науки України від 27 квітня 2001 р. № 5/8-21 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України — 2001. — №13. — С. 3—10.

В статье описывается целесообразность использования мультимедийных образовательных технологий. Специфическое внимание уделяется классификации и особенностям использования мультимедийных материалов. Обосновывается, что эта форма представления информации лучше всего подходит для физиологических характеристик восприятия школьников старшего возраста.

Ключевые слова: информационные технологии; мультимедийная презентация; украинская литература.

The article describes the experience of an educator on the use of multimedia educational resources in the learning. Particular attention is paid to the development of multimedia materials for students. The author concludes that this form of presentation is best suited to the physiological characteristics of the perception.

Key words: information technology; multimedia presentation; Ukrainian literature.